

Sprida innovation

HANDBOK OCH DIALOGVERKTYG
- DELA OCH IMPLEMENTERA INNOVATION

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

4	Om handboken	19	Kapitel 3. Anpassa
5	De sex stegen	19	Verktyg
5	1. Kontrollera	20	1. Använd befintliga kontakter
5	2. Testa	22	Kapitel 4. Ta bort
5	3. Anpassa	22	Verktyg
5	4. Ta bort	23	1. Undanröj hinder
5	5. Införa	25	Kapitel 5. Införa
5	6. Skörda	25	Verktyg
7	Kapitel 1. Kontrollera	26	1. Inför lösningen
7	Verktyg	29	Kapitel 6. Skörda
8	1. Beskriv innovationen	29	Verktyg
9	2. Berätta vad som är bra	30	1. Lyft fram det nya
10	3. Utforska lösningens alla aspekter	31	2. Dela vinsterna
11	4. Undersök leverans och timing		
12	5. Balansera förväntningar		
14	Kapitel 2. Testa		
14	Verktyg		
15	1. Dela kunskap om målgruppen		
16	2. Lär av tester		
17	3. Anta eller anpassa?		

Upplysningar om innehållet:
Klas Danerlöv, klas.danerlov@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021
ISBN: 978-91-7585-914-9
Översättning: Emelie Risberg Hellström, Klas Danerlöv
Illustration: Sune Kjems, VIADESIGN. Bearbetning Advant
Produktion: Advant

Om handboken

Tillsammans kan vi öka effektivitet och kvalitet i offentlig sektor genom att nyskapande lösningar sprids och implementeras hos fler offentliga aktörer. För att hjälpa kommuner och regioner att dela med sig av sina egna innovationer och dra nytta av andras har denna handbok tagits fram.

Handboken är relevant för alla som vill hjälpa till att sprida innovationer från ett sammanhang till ett annat. Handboken består av sex rekommenderade steg samt relaterade verktyg som hjälper till att strukturera dialogen i processen.

Den kan användas i sin helhet eller genom att välja ut avsnitt som är relevanta i den aktuella situationen (t.ex. studiebesök, eller inhämtning av information). Handboken ger en översikt av en i övrigt komplex process.

Handboken kan t.ex. användas som:

- › Metodstöd för intern spridning och implementering
- › Stöd för välbesökta verksamheter som har lösningar de vill dela med sig av
- › Stöd för verksamheter som inhämtar information om en ny lösning

Men varför ska man över huvud taget bry sig om att sprida innovationer inom offentlig sektor? Genom att dra nytta av andras lösningar kan kommuner och regioner spara in på utvecklingskostnader, undvika investeringar som inte fungerar och uppnå önskade resultat snabbare. När vi delar egna lösningar med andra kan även nya erfarenheter bidra till förbättring av den ursprungliga lösningen och förhoppningsvis uppnå större spridning och effekt.

Handboken är en bearbetning av Spredningsguiden som tagits fram av danska Center för Offentlig Innovation (COD), design av Sune Kjems, VIA DESIGN och BGRAPHIC. Den bygger på forskning och praktisk tillämpning i danska kommuner, regioner och myndigheter.

Definition

Innovation kan ske stegvis eller i stora språng. Värdeskapandet för samhället uppstår då nya lösningar anammas, sprids och blir ett sätt att arbeta långsiktigt. I korthet definierar SKR innovation som något *nytt* som är *nyttigt* och blir *nyttiggjort*.

1. Kontrollera

Här tar vi reda på nyttan och värdet av att sprida innovationen från en plats till en annan.

2. Testa

Här testas innovationen i det nya sammanhanget.

3. Anpassa

Här anpassas innovationen till det nya sammanhanget.

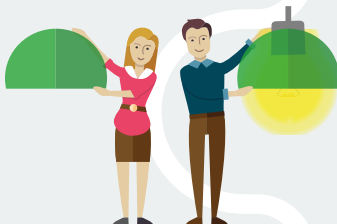
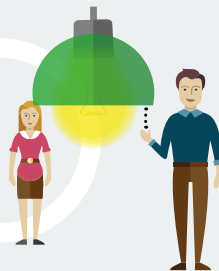

4. Ta bort

Här undanröjs hinder och gamla vanor som står i vägen för innovationen.

5. Införa

Här tas innovationen i bruk i sitt nya sammanhang.

6. Skörda

Här summeras vad man fått ut av att sprida innovationen.

Kontrollera

Första steget är att ta reda på om man skulle ha nytta av att sprida innovationen från en plats till en annan.

VI VILL DELA MED OSS

- › Visa innovationen och berätta om den
- › Bedöm vad som krävs för att dela innovationen
- › Tydliggör dina förväntningar på samarbetet

VI VILL ANVÄNDA

- › Se hur innovationen fungerar i praktiken
- › Avgör om innovationen är relevant för er att använda
- › Bedöm vad som krävs för att använda innovationen

Verktyg

1. **Beskriv innovationen**
2. **Berätta vad som är bra**
3. **Utforska lösningens alla aspekter**
4. **Undersök relevans och timing**
5. **Balansera förväntningar**

1. Beskriv innovationen

Beskriv innovationen kortfattat. Dela relevanta dokument som projektplan, business case osv.

VI VILL DELA MED OSS

Visa innovationen och berätta kortfattat om den.

- › **Vad är syftet?**
 - *Varför tog ni fram innovationen?*
 - *Vilka behov ville ni tillfredsställa när det gäller användarbehov, politiska och strategiska visioner, organisatoriska strukturer osv.?*
- › **Hur gick ni till väga?**
 - *Var kom idén ifrån?*
 - *Vad gjorde ni (ange de tre viktigaste stegen)?*
 - *Vilka misstag gjorde ni?*
- › **Hur fungerar lösningen?**

VI VILL ANVÄNDA

- › **Låter lösningen intressant för er? Varför?**
- › **Har ni samma behov?**

2. Berätta vad som är bra

Berätta vad som är bra med innovationen och vilket värde den har skapat.

VI VILL DELA MED OSS

Var tillgängliga för dem som vill använda innovationen. Visa er entusiasm och svara på frågor.

- › Hur såg situationen ut före innovationen? Och hur ser den ut idag?
- › Vilket värde har innovationen skapat?
För medborgare, företag, anställda, organisationen eller samhället i stort.
- › Hur kan värdet dokumenteras?
Utvärderingar, budget osv.
- › Kan ni visa på förbättringar i reella och konkreta termer?
Med foton, video eller en berättelse om någon som har haft nytta av innovationen.

VI VILL ANVÄNDA

Titta på hur innovationen fungerar. Berätta om det som är bra för att "sälja in" innovationen i den egna organisationen.

- › Vad är det bästa med innovationen för er?
- › Vad behöver ni veta för att berätta för andra om den?

3. Utforska lösningens alla aspekter

Titta på lösningen ur alla synvinklar för att förstå vad som krävdes för att innovationen skulle lyckas. På så vis blir det lättare att bedöma vad som krävs för att genomföra den i ett nytt sammanhang.

VI VILL DELA MED OSS

- › Vilka resurser (t.ex. tid och pengar) krävdes för att ta fram lösningen?
- › Har ni ändrat några processer och arbetsflöden? Vilka?
- › Har ni ändrat kompetenser, roller och ansvar? Vilka?
- › Hur kommunicerade ni internt och externt om innovationen och hur har ni gjort för att skapa motivation och engagemang på vägen?
- › Har det funnits juridiska hinder på vägen? Vilka?
- › Har ni bytt IT-system och/eller fysiska miljöer? Hur?
- › Vilka svårigheter har ni stött på?
- › Vilka har varit de största kritikerna?
- › Vad handlade kritiken om?

VI VILL ANVÄNDA

- › Har vi samma förutsättningar?
- › Vad krävs som minimum för att lösningen ska fungera i ert sammanhang?

4. Undersök leverans och timing

Undersök om innovationen passar i det nya sammanhanget och om ni har resurser för att genomföra den nu.

VI VILL ANVÄNDA

Om innovationen är relevant för andra i organisationen bör de bjudas in att delta i processen.

‣ Hur passar innovationen ihop med:

- De politiska visionerna för området?
- Ledningens prioriteringar?
- Strategier, t.ex. digitaliserings- eller innovationsstrategi?
- Standarder eller liknande och befintlig praxis?
- Andra förutsättningar som är relevanta för er?

‣ Hur kan ni mäta framsteg på vägen?

‣ Vem bör delta?

- Vem ska införa/implementera innovationen?
- Vem ska arbeta med den i praktiken?
- Har de tid att göra det?

5. Balansera förväntningar

Kom överens om vad ni vill uppnå med samarbetet och hur det ska gå till. Se till att överenskommelse eller motsvarande är förankrad i den egna organisationen.

VI VILL DELA MED OSS

- › Vad vill ni uppnå genom att dela innovationen?
- › Vad krävs för att dela innovationen (t.ex. tid och pengar)?
- › Behöver ni kompenseras för er hjälp, t.ex. ekonomiskt?

VI VILL ANVÄNDA

- › Vad vill ni uppnå genom att använda innovationen?
- › Vad krävs för att använda innovationen?
- › Vilken hjälp behöver ni från de andra parterna?

Hur kommer ni att samarbeta för att sprida innovationen?

Hur mycket, när och var?

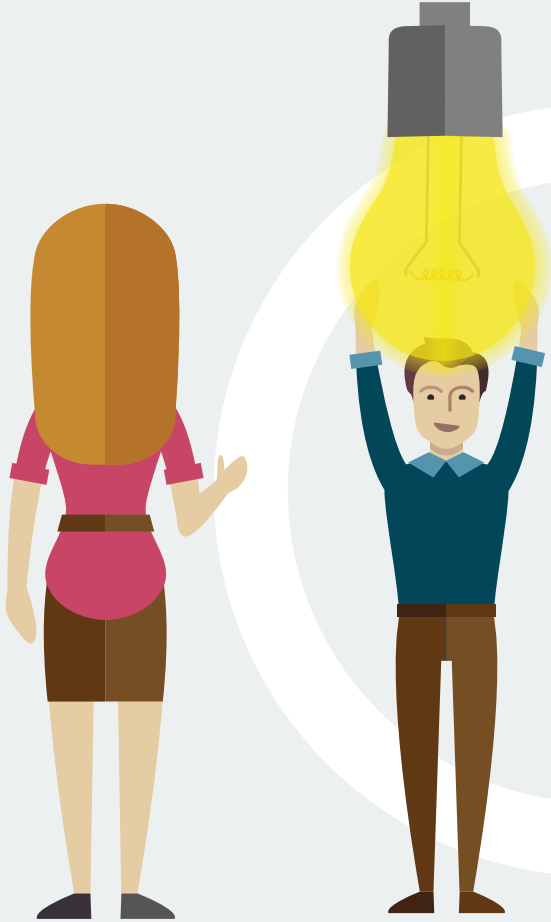
Behöver ni klargöra något gällande lagar eller betalning?

Exempelvis patent, rättigheter, licenser, ekonomisk ersättning för tid, betalning för innovationen osv.

Vem måste godkänna och följa samarbetet?

Bör ni bjuda in andra?

Vem mer skulle kunna ha nytta av innovationen?

Testa

I detta steg testas innovationen i det nya sammanhanget.

VI VILL DELA MED OSS

- › Dela testresultat och inhämtad kunskap om målgruppen
- › Observera testet i det nya sammanhanget
- › Få ny inspiration att förbättra er innovation

VI VILL ANVÄNDA

- › Avgör vad som ska testas
- › Planera och genomför ett test
- › Dela insikter från testet
- › Avgör om något behöver anpassas eller läggas till

Verktyg

1. Dela kunskap om målgruppen
2. Lär av tester
3. Anta eller anpassa

1. Dela kunskap om målgruppen

Diskutera målgruppen för den ursprungliga innovationen och om målgruppen i det nya sammanhanget skiljer sig från den.

VI VILL DELA MED OSS

Visa innovationen och berätta kortfattat om den.

- › Vad säger målgruppen?
T.ex. i personliga möten och intervjuer.
- › Vad gör målgruppen?
T.ex. under observation.
- › Vad har förvånat er mest med målgruppen?
- › Vad mer vet ni om målgruppen?

VI VILL ANVÄNDA

- › Har ni samma målgrupp? Kan andra grupper också ha nytta av innovationen?
- › Behöver ni veta något mer om målgruppen? Vad?

2. Lär av tester

Prata om testerna i det första sammanhanget och avgör om ni bör genomföra ett test i det nya sammanhanget.

VI VILL DELA MED OSS

Gör innovationen tillgänglig så att den kan testas i ett nytt sammanhang. Hjälptill att välja ut testpersoner och testelement från innovationen för ett nytt test om det behövs.

Lär av testet i det nya sammanhanget och fundera över om ni kan förbättra den ursprungliga innovationen.

- › Vilka var testpersonerna? När, hur och hur länge pågick testet?
- › Vad visade testerna? Vad har ni lärt er? Vad förvånade er?
- › Kommer ni att observera ett eventuellt nytt test?
Vad vill ni få ut av det?

VI VILL ANVÄNDA

Testa innovationen som om den vore er egen. Utvärdera kontinuerligt för att se till att ni håller rätt kurs, och dokumentera önskade värden. Dela insikter från testet.

- › Ska alla delar av innovationen testas eller räcker det med utvalda delar?
- › Finns det något som de andra inte testade som ni kan testa?

3. Anta eller anpassa?

Fundera över om ni kan anta hela lösningen eller delar av den. Kanske måste något anpassas eller läggas till för att lösningen ska fungera i det nya sammanhanget.

VI VILL DELA MED OSS

Lär av anpassningen i det nya sammanhanget och fundera över om ni kan förbättra lösningen. Var tillgängliga för frågor.

- › Kan er innovation användas på nya sätt?
- › Kan er innovation förbättras? Hur?

VI VILL ANVÄNDA

- › Vilka delar av lösningen kan antas direkt?
- › Vad måste anpassas eller läggas till? Varför? Hur?
- › Vad kan inte användas? Varför?
- › Hur kan ni öva på ert nya arbetssätt?
 - Vad måste ni göra annorlunda?
 - Vilka ska öva på vad?

Anpassa

Nu ska innovationen anpassas till det nya sammanhanget.

VI VILL DELA MED OSS

- › Dela er kunskap och ert nätverk
- › Lär av eventuella anpassningar

VI VILL ANVÄNDA

- › Anpassa eller lägg till där det behövs
- › Öva på att arbeta med den nya lösningen

Verktyg

1. Använd befintliga kontakter

1. Använd befintliga kontakter

Om något i den ursprungliga innovationen måste anpassas eller läggas till kan det vara bra att använda sig eller inspireras av befintliga kontakter som bidrog till den ursprungliga utvecklingen.

VI VILL DELA MED OSS

Gör ert nätverk tillgängligt.

- › Vilka engagerade ni när ni utvecklade innovationen?
Användargrupper, privata företag, andra myndigheter, internationella partner eller andra?
- › Det kan vara till hjälp att göra en skiss över nätverket.

VI VILL ANVÄNDA

- › Vilka befintliga kontakter kan ni använda?
- › Vilka kontakter måste ni hitta själva?

Ta bort

I detta steg ska hinder och gamla vanor som står i vägen för innovationen undanröjas.

VI VILL DELA MED OSS

- › Förklara vad ni var tvungna att ta bort för att få den ursprungliga innovationen att fungera
- › Ta bort sådant som eventuellt fortfarande utgör hinder

VI VILL ANVÄNDA

- › Avveckla och vänj er av med gamla rutiner och förfaranden som utgör hinder för innovationen

Verktyg

1. Undanröj hinder

1. Undanröj hinder

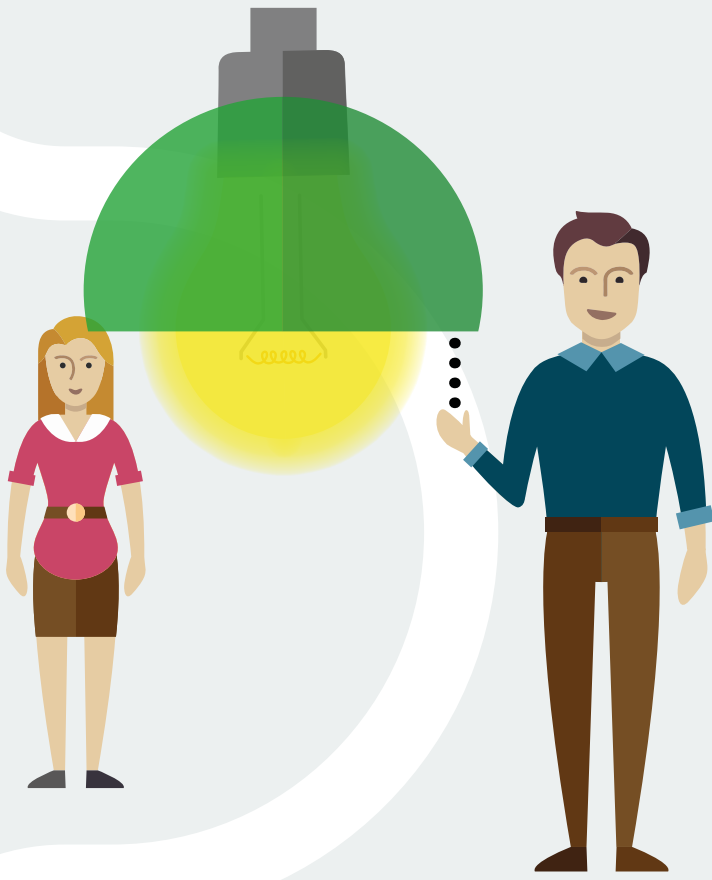
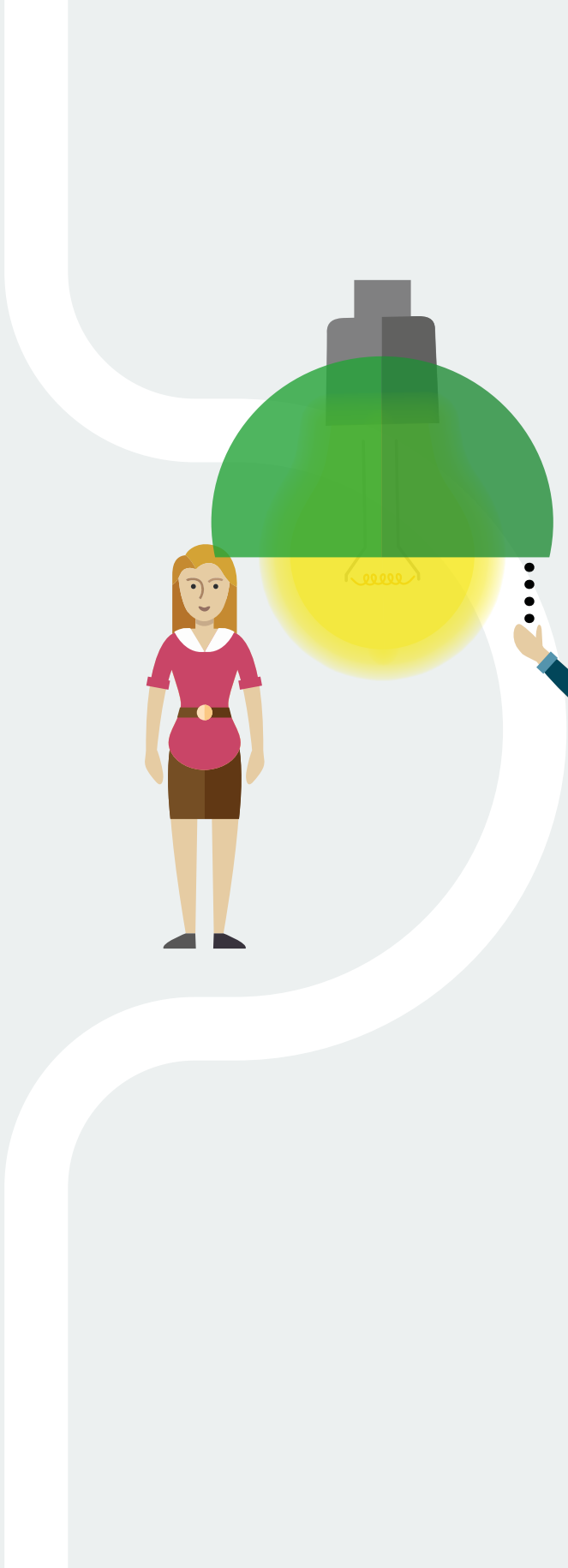
Undanröj hinder som står i vägen för innovationen eller som gör den ohållbar.

VI VILL DELA MED OSS

- › Detta har vi gjort
 - Tagit bort regler och förfaranden - vilka?
 - Vant oss av med gamla rutiner och arbetsflöden - vilka?
 - Tagit bort ogynnsamma incitament och belöningssystem - vilka?
 - Sett över strategier och policyer - vilka?
 - Avslutat ineffektiva projekt - vilka?
- › saker som ska bort, vänjas av med och ses över

VI VILL ANVÄNDA

- › saker som ska bort, vänjas av med och ses över
 - Regler och förfaranden - vilka?
 - Rutiner och arbetsflöden - vilka?
 - Ogynnsamma incitament och belöningssystem - vilka?
 - Strategier och policyer - vilka?
 - Ineffektiva projekt - vilka?

KAPITEL 5

Införa

I detta steg ska innovationen införas i sitt nya sammanhang.

VI VILL DELA MED OSS

- › Gör er kunskap tillgänglig
- › Lär av hur innovationen fungerar i sitt nya sammanhang

VI VILL ANVÄNDA

- › Gör en implementeringsplan
- › Tillämpa och anpassa lösningen efter användarna
- › Utvärdera innovationen kontinuerligt

Verktyg

1. Inför lösningen

1. Inför lösningen

Gör en implementeringsplan och följ den. Om ni inte har någon implementeringsmall kan denna vara till hjälp.

VI VILL DELA MED OSS

Var tillgängliga och erbjud hjälp när lösningen införs.

Lär av att se hur er lösning införs.

› Hur införs innovationen?

- Vilken återkoppling får de som inför den?
- Vilka är de eventuella konsekvenserna?

VI VILL ANVÄNDA

Utvärdera resultaten på vägen för att se att ni håller rätt kurs.

Få återkoppling från användare, anställda och andra efter lanseringen.

Anpassa vid behov innovationen efter hand.

› Processer och arbetsflöden

- Vilka processer och arbetsflöden måste ändras? Hur?

› Kompetenser, roller och ansvar

- Behöver ni nya kompetenser? Vilka?
- Får anställda eller chefer nya roller eller nytt ansvar? Vilka?

› IT-system

- Bör ni justera befintliga IT-system eller införa nya?
- Vilka? Hur?

› Fysiska miljöer

- Bör den fysiska miljön ändras? Hur?

› Lagar och föreskrifter

- Måste ni ändra föreskrifter eller lagar?
- Måste ni erhålla tillstånd? Vilka? Hur?

VI VILL ANVÄNDA

› Mått för framgångskriterier

När har införandet lyckats? Hur kan ni se och dokumentera det?

› Intressenter

Vilka intressenter ska involveras och när?

› Riskhantering

Vad kan gå fel och hur kan det undvikas?

› Gå igenom varje steg i er tidsplan och bedöm var det är mest troligt att det kan gå fel. Gå igenom varje steg i den här handboken.

› Kommunikation

Hur kan ni kommunicera och motivera internt och externt under processen och efter lanseringen?

› Tid och pengar

Vilka resurser behöver ni? När ska de användas?

› Tidsplan – vem ska göra vad, och när?

Ange de viktigaste milstolparna för exempelvis beslutsfattare, kontaktpersoner och anställda. Vem är ansvarig för vad?

Skörda

I det sista steget summeras vad man har vunnit på att sprida innovationen.

VI VILL DELA MED OSS

- › Förbättra den ursprungliga innovationen
- › Fira vinsterna med den egna organisationen

VI VILL ANVÄNDA

- › Förklara hur ni använder den ursprungliga innovationen
- › Fira vinsterna med den egna organisationen
- › Dela den nya innovationen med andra

Verktyg

1. Lyft fram det nya
2. Dela vinsterna

1. Lyft fram det nya

Ta reda på om spridningsprocessen av innovationen bör leda till förbättringar av den ursprungliga innovationen.

VI VILL DELA MED OSS

- › Behöver den ursprungliga innovationen anpassas? Hur?
Gör en ny bedömning av er innovation baserat på vad ni har lärt er under stegen Testa, Anpassa, Ta bort och Införa.
- › Vad mer inspirerar er?
Hur är de organiserade? Hur kommunicerar de? Annat?

VI VILL ANVÄNDA

Berätta hur ni använder den ursprungliga innovationen.

- › Hur skiljer sig den nya innovationen från den ursprungliga?
 - *Vad har ni antagit direkt?*
 - *Vad har ni anpassat?*
 - *Vad saknades som ni nu har lagt till?*
- › Vad har ni gjort annorlunda i processen?
 - *Var något enklare än förväntat? Varför?*
- › Vad vet ni om målgruppen?

2. Dela vinsterna

Diskutera vad ni har lärt er av samarbetet med att sprida innovationen – och kom ihåg att diskutera brett, båda inom och utanför den egna organisationen.

VI VILL DELA MED OSS

Lyft fram vinsterna av samarbetet för den egna organisationen och för andra.

› **Vad har ni vunnit på att dela er innovation?**

T.ex. förbättringar av den ursprungliga innovationen, ekonomisk ersättning eller intäkt, nya arbetsrelationer, ny kunskap om användare, varumärkesutveckling, nya sätt att organisera osv.

VI VILL ANVÄNDA

Var förberedda på att träffa organisationen som delade med sig av sin innovation till er, och dela er entusiasm och kunskap med dem.

Lyft fram vinsterna av samarbetet för den egna organisationen och för andra.

› **Vilket resultat har den använda innovationen haft?**

T.ex. tjänsteförbättringar, bättre hälsa, ekonomiska vinster, kostnadsbesparingar, lärande, smartare nedskärningar

› **Vad har ni vunnit på att anta/anpassa en befintlig lösning i stället för att starta om från noll?**

T.ex. snabbare effekt, mindre resursförbrukning, nya arbetsrelationer osv.

Dela era erfarenheter med andra,
bjud in andra att nätverka och prata
brett om fördelarna.

Sprida innovation

HANDBOK OCH DIALOGVERKTYG - DELA OCH IMPLEMENTERA INNOVATION

Tillsammans kan vi öka effektivitet och kvalitet i offentlig sektor genom att nyskapande lösningar sprids och implementeras hos fler offentliga aktörer. För att hjälpa kommuner och regioner att dela med sig av sina egna innovationer och dra nytta av andras har denna handbok tagits fram.

Handboken är relevant för alla som vill hjälpa till att sprida innovationer från ett sammanhang till ett annat. Handboken består av sex rekommenderade steg samt relaterade verktyg som hjälper till att strukturera dialog och process.

Handboken kan till exempel användas som:

- › Metodstöd för intern spridning och implementering
- › Stöd för välbesökta verksamheter som har lösningar de vill dela med sig av
- › Stöd för verksamheter som inhämtar information om en ny lösning.

ISBN 978-91-7585-914-9

Beställ eller ladda ner på webbutik.skr.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skr.se

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**